

รายงานผลการดำเนินการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ด้านเกษตรกรรมแบบผสมผสาน
บ้านสบบง อำเภอกู่ซาง จังหวัดพะเยา

กองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยา

รายงานผลการดำเนินการสำรวจฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านเกษตรกรรมแบบผสมผสาน บ้านสบง อำเภอกู่ช้าง จังหวัดพะเยา

คุณนิชกมล ปาริน หรือ เพนนี่ อายุ ๔๐ ปี ประธานกลุ่มวิสาหกิจสบงเกษตรผสมผสานและแปรรูปผลผลิต การเกษตร ได้เล่าว่า ตอนนี้อยู่ในกลุ่มมีสมาชิกอยู่ ๑๕ คน และที่กำลังจะเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกอีกกว่า ๒๐ คน โดย ทางกลุ่มจะมีการรวมตัวกันทุกวันอาทิตย์ เพื่อปลูกผักสวนครัว และมาคอยดูแลผลผลิตที่ปลูกไว้ ซึ่งภายในฟาร์มมีบุญ ภูมิเนื้อที่ ๓ ไร่ ๒ งาน เราก็มีการทำเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งมีการทำนาข้าว ปลูกไม้ยืนต้นประเภทผลไม้หลากหลาย ชนิด มีการปลูกพืชผักสวนครัวหลายๆ ชนิด เพื่อที่จะนำผลผลิตที่ได้มาแบ่งปันให้สมาชิกนำไปประกอบอาหารเพื่อลด รายจ่ายในแต่ละครอบครัว ซึ่งหากผลผลิตมีเหลือกินก็จะนำไปขายเพื่อต่อยอด นำรายได้ไปซื้อเมล็ดพันธุ์พืชชนิดอื่น มาปลูกหมุนเวียนใหม่เพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อในการนำมาปรุงอาหาร

ช่วยทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น การดำเนินกิจกรรมในระบบเกษตรผสมผสานช่วยทำให้มีการ กระจายการใช้แรงงานทำให้มีงานทำตลอดทั้งปีและมีการกระจายรายได้จากกิจกรรมต่างๆ เป็นการลดปัญหาการ เคลื่อนย้ายแรงงานออกจากภาคการเกษตรไปสู่ภาคอื่นๆ เช่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคการขายบริการต่างๆ เมื่อไม่มีการ อพยพแรงงานออกจากท้องถิ่น ทำให้ครอบครัวได้อยู่กันพร้อมหน้าทั้งพ่อ แม่ ลูก ช่วยทำให้สภาพจิตใจดีขึ้น สภาพทาง สังคมในท้องถิ่นดีขึ้น ช่วยทำให้คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น

ระบบเกษตรผสมผสาน (Integrated Farming System) เป็นระบบการเกษตรที่มีการเพาะปลูกพืชหรือการ เลี้ยงสัตว์ต่างๆ ชนิดอยู่ในพื้นที่เดียวกันภายใต้การเกื้อกูล ประโยชน์ต่อกันและกันอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยอาศัย หลักการอยู่ร่วมกันระหว่างพืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อม การอยู่ร่วมกันอาจจะอยู่ในรูปความสัมพันธ์ระหว่างพืชกับพืช พืช กับสัตว์ หรือสัตว์กับสัตว์ก็ได้ ระบบเกษตรผสมผสานจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องมีการวางรูปแบบและดำเนิน การ โดยให้ความสำคัญต่อกิจกรรมแต่ละชนิดอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม มีการใช้ แรงงาน เงินทุน ที่ดิน ปัจจัย การผลิตและทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนรู้จักนำวัสดุเหลือใช้จาก การผลิตชนิดหนึ่งมาหมุนเวียนใช้ประโยชน์กับการผลิตอีกชนิดหนึ่งกับการผลิตอีกชนิดหนึ่งหรือหลายชนิดภายในไร่นา แบบครบวงจร ตัวอย่างกิจกรรมดังกล่าว เช่น การเลี้ยงไก่หรือสุกรบนบ่อปลา การเลี้ยงปลาในนาข้าว การเลี้ยงผึ้งใน สวนผลไม้ เป็นต้นจุดเด่นของเชิงปลาทุ บ้านสันจกปก คือ ความแข็งแรงทนทาน เพราะมีวิธีการสานที่เน้นคุณภาพ ประกอบกับชาวบ้านทำเชิงปลาทุมานาน จึงมีความชำนาญในการสานเป็นอย่างมาก เหมาะสำหรับใส่ปลาทุ และจัด สำหรับอาหารว่าง การประชุมอบมสัมมนา

ระบบไร่นาสวนผสม เป็นระบบการเกษตรที่มีกิจกรรมการผลิตหลายๆ กิจกรรมเพื่อตอบสนองต่อการบริโภคหรือลดความเสี่ยงจากราคา ผลผลิตที่มีความไม่แน่นอนเท่านั้น โดยมีได้มีการจัดการให้กิจกรรมการผลิตเหล่านั้นมีการผสมผสานเกื้อกูลกันเพื่อลดต้นทุนการผลิต และคำนึงถึงสภาพแวดล้อม เหมือนเกษตรผสมผสานการทำไร่นาสวนผสมอาจมีการเกื้อกูลกันจากกิจกรรมการผลิตบ้าง แต่กลไกการเกิดขึ้นนั้นเป็นแบบ “เป็นไปเอง” มิใช่เกิดจาก “ความรู้ความเข้าใจ” อย่างไรก็ตาม ไร่นาสวนผสมสามารถพัฒนาความรู้ความสามารถของเกษตรกรผู้ดำเนินการให้เป็นการดำเนินการในลักษณะของระบบเกษตรผสมผสานได้

รูปแบบไร่ นา สวนผสม มีดังนี้

โครงการจัดทำข้อมูลด้านเกษตรกรรมแบบผสมผสาน บ้านสบบง อำเภอกู่ซาง จังหวัดพะเยา โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยามีวัตถุประสงค์เพื่อสืบสานอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวบ้านในจังหวัดพะเยา บริหารงานตามวัตถุประสงค์ของ LPA คือเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์กรให้มีการจัดบริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพและทำให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจ โดยการประเมินและการวิเคราะห์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนตามภารกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพะเยาอย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (LPA) ด้านที่สี่ ด้านศิลปะวัฒนธรรมประเพณีศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายของโครงการคือรวบรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดพะเยา เป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น รักษาอัตลักษณ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ลูกหลาน เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงศักยภาพในการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหาร โดยมีจุดมุ่งหมายคือท้องถิ่นมีการปฏิบัติงานในการบริการประชาชนหรือจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ตามมาตรฐานเดียวกันทุกพื้นที่เพื่อกระตุ้นให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นรู้จักตัวเองมากขึ้นรู้จักปัญหาอุปสรรค จุดอ่อน จุดแข็งในการดำเนินงานและเพื่อการบริการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น